

1764-1773

Γ. Π. Πουρναράς

Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ 1865

λονίχης, τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου καὶ τοῦ μητροπολίτου Δέρκων Διονυ-
 σίου τοῦ Σαμουρκάση, ἄτινα, γεγραμμένα περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελ-
 θόντος αἰῶνος καὶ τέως ἀνέκδοτα, διδοῦσι νέαν ὕλην τῇ ἐκκλησιαστικῇ
 ἡμῶν ἱστορίᾳ· διαγράφουσι πιστῶς τὴν τότε κρατοῦσαν διοίκησιν τῶν
 ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τε καὶ ὑποθέσεων· χαρακτηρίζουσι δεόν-
 τως τὰς διενέξεις τῶν κληρικῶν πρὸς ἀλλήλους, ἃς προὐκάλουν ἡ
 καὶ ἐπέτεινον πολλὰκις αὐτοὶ οἱ ἐν ἰσχύϊ λαϊκοί, ἐπιβαλλόμενοι τοῖς
 κληρικοῖς καὶ ῥαδιοιουργία συντελοῦντες εἰς τὴν γέννησιν σκανδάλων
 καὶ ἐπεισοδίων πρὸς βλάβην μὲν τῶν τιμαλφεστάτων συμφερόντων
 Ἐκκλησίας καὶ Ἔθνους, πρὸς ἐκφραλισμὸν δὲ τοῦ κληρικοῦ σχήμα-
 τος καὶ ἀξιώματος· βεβαιοῦσι τὰς πολλὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνωμαλίας,
 αἵτινες οὐδέποτε ἐξέλιπον τοῦ ἱεροῦ περιβάλλου τοῦ κλήρου ἡμῶν· καὶ,
 συνελόντι φάναι, παριστῶσιν εἰκόνα ἀμυρανὴν λυποῦσαν ἐπὶ μᾶλλον
 τοὺς ἱστοροῦντας τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν πράγματα καὶ πυκνὴν ἐπιρ-
 ρίπτουσιν σκιάν ἐπὶ μιᾶς σελίδος τῆς καθόλου ἐκκλησιαστικῆς ἱστο-
 ρίας. Ἐπὶ τῆς πολυταλαινῆς σκηνῆς τῶν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας δρα-
 μῶν τὸ δράμα τῆς ὑποθέσεως ταύτης πολὺν καιρὸν κατὰ πάντα παρί-
 σταται· καθοδεύον· ὅτι τὴν ἱερὰν πνευματικὴν ἡμῶν ὁλοκρά, πε-
 λαγοδρομοῦσαν κατὰ διαφόρων ἀνέμων ἀπὸ τοῦ πρώτου πρὸς τὴν
 ὀρθοδόξου ἀπόπλου αὐτῆς, ἐξώθηται μὲν τὰ πολλὰ ἐξωτερικῆς ἐ-
 πηρείας δυσοίωνοι Νότοι κατ' ἐναντίον ὑπάρχον, ἀλλ', ὡς οἱ ἀμβλύνοες
 τοῦ Ὀδυσσεὺς ἐταῖροι, αὐτοὶ οἱ ἐντὸς κυβερνῆται ἐνίοτε, παραμελή-
 σαντες τὴν ἀρετὴν τῆς εἰρήνης καὶ αὐταπαρνησίας καὶ ταύτην περι-
 δόντες ἀπ' αὐτῶν ἐκφυγοῦσαν ὡς τοὺς ἐκ τῶν ἀσκήων τοῦ Αἰόλου βύζον-
 τας ἀνέμους, ἔλαθον ὀδηγήσαντες εἰς τὸπίσω πρὸς σύρτεις ἀμμώδεις,
 ἐφ' ὧν καθεσθεῖσαν ἀπέτρεψαν ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν εἰρή-
 νην εὐθυτάτης ὁδοῦ ἐπὶ παντελεῖ βλάβῃ καὶ ἐκλύσει τοῦ ἐκκλησιαστι-
 κοῦ ἡμῶν κέντρου· αἵτινες ἀπευκαταίι περιστάσεις, εἰ καὶ ἐνίοτε
 μόνον συνέβησαν, φέρουσι πάντοτε λυπηρὸν τὸν τύπον, ὡς προσελθοῦσαι
 οὐχὶ ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπηρείας δυσοίωνων Νότων, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν διεπόντων τὰς τύχας τοῦ πολυκυμάντου ἐκκλη-
 σιαστικοῦ ἡμῶν σκάφους, ἢ' αἰ', ὡς φαίνεται, πληρῶται, δυστυχῶς,
 τὸ λόγιον «ἐξ οἰκείων τὰ βέλη», καθὼς ταῦτόν λυπηρὸν φέρει τύπον
 καὶ ὁ ἅπαξ γενόμενος ἕνεκα τῆς φιλαρχίας Ἀθηναίων τε καὶ
 Σπαρτιατῶν Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὁ ἐξασθενήσας μὲν τέλεον

Κ(π. 1885

α. 126-145

Οὐκ ἔστιν

Διωνύσιος

σπουδαῖον

ἀνέκδοτον

πρὸς τὴν

ἐκκλησιαστικὴν

ἱστορίαν

καὶ τὴν

ἐκκλησιαστικὴν

διοίκησιν

τῶν ἐκκλησιαστικῶν

πραγμάτων

καὶ τῶν

ἐκκλησιαστικῶν

ὑποθέσεων

καὶ τῶν

ἐκκλησιαστικῶν

ἀνωμαλίας

καὶ τῶν

ἐκκλησιαστικῶν

ἀποπλου

αὐτῆς

καὶ τῶν

ἐκκλησιαστικῶν

ἀποπλου

αὐτῆς

καὶ τῶν

ἐκκλησιαστικῶν

ἀποπλου

αὐτῆς

καὶ τῶν

ἐκκλησιαστικῶν

ἀποπλου

αὐτῆς

καὶ τῶν

ἐκκλησιαστικῶν

ἀποπλου

αὐτῆς

καὶ τῶν

ἐκκλησιαστικῶν

ἀποπλου

αὐτῆς

ἀμφοτέρων τὴν δύναμιν καὶ παραβλάψας τὸ κοινὴν καθόλου συμφέρον, δοὺς δ' ἀφορμὴν τῷ μεγάλῳ ἱστορικῷ Θουκυδίδῃ ἵνα ἐλπίσῃ μέγαν τε τοῦτον ἔσσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων!

Τοιαῦτα προοιμιασάμενοι περὶ τε τῆς ἀξίας καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν δημοσιευμένων ἐγγράφων, ἅτινα εὗρέθησαν μετὰ καὶ ἄλλων ἀντιγεγραμμένα ἐν τοῖς τοῦ μακαρίτου σεβαστοῦ πατρὸς μου Παναγιώτου Δ. Πουρναρεῶ, λησθέντα, κατὰ τὴν σημείωσιν αὐτοῦ, παρὰ τοῦ πρὸ δολίγων ἐτῶν ἐκλιπόντος συμπολίτου ἡμῶν Ἀναστασίου Δημάδου Καμινάρη, τοῦ διανύσαντος τὸν πλείονα βίον ἐν τῇ αὐτῇ τῆς τῷ 1852 θανούσης θυγατρὸς τοῦ αὐθέντου Νικολάου Μαυρογένους Δόμνας Ραλοῦς καὶ ἐκεῖθεν πιθανὸν ταῦτα παραλαβόντος, μεταβαίνομεν ἐπὶ τὴν βραχεῖαν ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸν Διονύσιον, ὅστις παρίσταται ἐνταῦθα τὸ πρωταγωνιστοῦν τοῦ δράματος πρόσωπον. Ἀλλὰ πρὸ τούτου ἀνάγκη ἵνα ἐν παρόδῳ δηλώσωμεν ὅτι κατ' ἀνάγκην τῆς πληθύος ἐκλεκτῶν φιλολογικῶν θεμάτων τῶν πολλῶν ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ» τῆς Ἀνατολῆς» συντακτῶν, καθ' ὃ ἐδηλώσαν ὁ φίλος ἡμῶν ἐκδότης, ὅστις λίαν φιλοφρόνως πρὸς ἡμᾶς φερόμενος ἐπέστειλεν ἐν ταῖς στήλαις τοῦ Ἡμερολογίου αὐτοῦ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐπιπροσθέντων ἱστορικῶν τε καὶ φιλολογικῶν θεμάτων, σταχυολογούμεν στοιχειωδεστάτας καὶ περιεκτικωτάτας βιογραφικὰς σημειώσεις περὶ τοῦ ἐν λόγῳ μητροπολίτου ἐξ ἀρχαίων κωδικῶν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μητροπόλεως, ἐκ τοῦ χρονογράφου Ὑψηλάντου, ἐκ κωδικίων καὶ ἰδιαιτέρων παρ' ἡμῖν φυλαττομένων σημειώσεων τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Πρωτοῦ Θεραπευαννοῦ, καίτοι πεπρατωμένην εἰχομεν πλήρη καὶ ἐκτενῆ ἀνάλυσιν μετὰ πολλῶν παρατηρήσεων καὶ σημειώσεων περὶ τε τοῦ χαρακτῆρος τῶν δρώντων προσώπων καὶ ἰδίᾳ τοῦ πρωταγωνιστοῦντος καὶ περὶ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ. Τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐτοίμου ἀπὸ πολλοῦ ἤδη οὔσης, ἥς τὴν δημοσίευσιν ἀναβάλλομεν ἕνεκα τοῦ ἀνωτέρω λόγου, ἐπληροφορήθημεν ἐπ' ἐσχάτων ὅτι περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐπέστειλεν ἐκ Σμύρνης προπέρουσιν ἀνάγνωσμα ἴδιον εἰς τὸν ἐν Πέραν Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον ὁ περισπούδαστος φίλος τοῦ ἡμετέρου θείου Ματθαῖος Παρχνίκας. Τούτου ἕνεκεν ἐσπεύσαμεν πάραυτα ἵνα παραβάλωμεν τὰς τε σημειώσεις ἡμῶν καὶ τὰ σχετικὰ αὐτῶν γράμματα, ἐπιθυμοῦντες μηδεμίαν νὰ καταλίπωμεν ἱστορικὴν ἑλλειψιν, νὰ συμπληρώσω-

μεν δὲ αὐτὴν, εἴαν ποῦ ὑπῆρχεν. Ἐπιδειχθέντος δὲ φιλοφρόνως ἡμῖν τοῦ ἀναγνώσματος, διελθόντες τοῦτο εὗρομεν τὸ μὲν ἡμέτερον κείμενον τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γραμμάτων, οὐ μόνον οὐδεμιᾶς διορθώσεως ἐπι-δεόμενον ἀλλὰ κατὰ πάντα πληρέστερον, τοὺνκντίον δὲ, παρ' ἐλπίδα, ἐν πολλοῖς λελανθασμένον τὸ τοῦ Ματθαίου Παρανίκα· διότι οὐ μόνον αἱ ἐν τῷ πρὸς τὸν Διονύσιον γράμματι τῆς Συνόδου ὑπογραφαὶ τῶν ἀρχιερέων εἰσὶν ἐλλιπεῖς τε καὶ ἐσφαλμέναι, ἀλλὰ καὶ κεκομμέναι καὶ ἐστρεβλωμέναι· ἐνιαχοῦ τοῦ πρὸς τὴν Σύνοδον ἀπολογητικοῦ γράμματος τοῦ Διονυσίου λέξεις ἀπαντῶσιν, ἄνευ τινὸς ἐννοίας, ὥς ἀνεπιτυχῶς κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπεχείρησε διορθῶσαι ὁ Μ. Παρανίκας, ὥς ὁ ἀναγνώστης πεισθῆσεται ἐκ τῆς πρὸς τὸ ὑγιῶς ἔχον ἡμέτερον κείμενον ἀντιβολῆς τῶν λέξεων τούτων, σημειουμένων ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις. Ὡς δὲ πρὸς τὸ ὅλον τοῦ Μ. Παρανίκα ἀνάγνωσμα καὶ ἐν τούτῳ κατείδομεν σπουδαίως ἐλλείψεις, καθότι οὗτος γράφει ὅτι οὔτε ἐκ τοῦ χρονογράφου Ὑψηλάντου, οὔτε ἐκ τοῦ παρ' αὐτῷ χειρογράφου γινώσκει τὸν χρόνον τῆς γενήσεως, τὴν πατρίδα, τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν παιδείαν τοῦ μητροπολίτου Διονυσίου, ἀρκούμενος μὲν μόνον νῦν ἐκ τῆς ἀπλῆς ἐπιμαρτυρίας ὅτι κατήγετο ἐκ τῆς γνωστῆς οἰκογενείας Σαμουρκάση καὶ ὅτι, ὥς ἐκ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ καταδεικνύται, ἦν ἱκανῆς παιδείας κάτοχος, νοήμων καὶ εὐσεβής, παρενέειρων δὲ ὅσα ἐκ τοῦ Ὑψηλάντου γνωστὰ, πληροφορίαι, ὅτινες, οὐσιωδέσταται οὔσαι, οὐδὲ ὅπως ἐλλείπουσιν ἐκ τῶν ἡμετέρων βιογραφικῶν σημειώσεων, ἐξ ὧν ἀποσπῶμεν τὰ βραχύτατα τάδε·

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΔΕΡΚΩΝ Ο ΣΑΜΟΥΡΚΑΣΗΣ ἐγεννήθη ἐν Θεραπεῖοις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἥτοι τῇ 7 Ἰουλίου, Πέμπτῃ, τοῦ ἔτους 1709, ἐκ πατρὸς μὲν Ἀγα Νικολάου, Χίου τὸ γένος ἐκ τῆς γνωστῆς οἰκογενείας Σαμουρκάση, ἐνδημοῦντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡς ὑπαλλήλου καὶ γραμματοδιδασκάλου πολλῶν αὐθεντικῶν οἰκογενειῶν, ἐκ μητρὸς δὲ Ρωξάνδρας, ἥτις, παθοῦσα ἐν τῷ τοκετῷ, ἠναγκάσθη τῇ διαταγῇ τῶν ἱατρῶν ἵνα μεταβῇ πρὸς ἀλλὰ γὴν ἄερος εἰς μίαν τῶν Πριγκηπονήσων καὶ ὡς τοιαύτην ἐξελέξατο τὴν τοῦ Ἀντιγόνου, ἐν ᾗ καὶ ἰάθη τελείως. Ἐπιτυχὼν ἐπιμεμελημένης παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ ἀνατροφῆς ὁ Διονύσιος, κεκτημένος δὲ ἀφ' ἐτέρου καὶ τὴν φυσικὴν ὀξύνοϊαν, ταχεῖ τῷ βήματι ἔβαινε πρὸς τὸ

πέρας τοῦ τῶν γραμμάτων σταδίου, μάλιστα δὲ ἐν Χίῳ διατελῶν μετὰ τὴν ἀποδήμησην τοῦ πατρὸς του. Ἐκεῖ ἐπεδόθη ἀπλήστως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν συγγραφῶν τῶν κλασικῶν Ἑλλήνων καὶ ἀκολουθῶς ἀποδυθεὶς εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς θεολογίας ἠδουκίμησε κατὰ πάντα, βαθὺς γενόμενος γνώστης τῶν ἀληθειῶν καὶ δοξασίων τοῦ χριστιανισμοῦ. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἔσχον καὶ ἕτερον τέκνον, Γεώργιον Σαμουρκάσην καλούμενον, οὗ τῇ προνοίᾳ ὁφείλεται ἡ διάσωσις τῶν κατωτέρω ἐγγράφων, ὡς μεριμνήσαντος ἵνα διαφυλαχθῶσιν ἀντίγραφα διὰ τοῦ ἐκ Γάνου καὶ Χώρας ἱερομονάχου Γερβάσιου, διακόνου τῷ Διονυσίῳ χρηματίσαντος καὶ ἀκολουθήσαντος μάλιστα αὐτῷ κατὰ τὴν εἰς τοὺς Δέρκους συνοδικὴν ἀποφάσει ἐπιβληθεῖσαν ἐξορίαν. Τοῦ Γεωργίου τούτου καταγέγραπται προσέτι ἐκτενὴς ἐν τῷ κώδικι τῆς μητροπόλεως κατὰλογος τῶν ὁμολογιῶν καὶ σενετίων, ἃ εὑρέθησαν μετὰ θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ μητροπολίτου.

Ὡς κληρικὸς ὁ Διονύσιος φαίνεται κατὰ πρῶτον ἀρχιδιάκονος τοῦ τετρακτῆς πατριαρχεύσαντος ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου Παΐσιου τοῦ Β', τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας. Ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τούτου προάγεται εἰς μητροπολίτην Χίου ἐπὶ τῆς τρίτης πιθανῶς πατριαρχείας τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου καὶ διάγει οὕτω περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη. Ἀλλ' ἕνεκα φημιόθεν ἠνενεγύευσαν αὐτῷ ὄρμη ἀγερώχου φρονήματος, διενεργεῖ κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα τῆς πρώτης ἀρχιερατείας αὐτοῦ ἵνα ἐπὶ τὸ ὕπατον ἀνέλθῃ ἀξίωμα τοῦ πατριάρχου καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ ὑποδοηθοῦσιν ὅτε διερμηνεὺς τοῦ στόλου Νικόλαος Μαυρογένης καὶ ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος, πατριαρχεύοντες τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως Σεραφεῖμ. Ματαιωθείσης δὲ τῆς σκευωρίας ταύτης ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων χρόνων, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ Σεραφεῖμ τούτου ἐπισυμβάσης ταρχῆς, προτείνεται ὑπὸ τῶν πατρῶνων αὐτοῦ υποψήφιος τῆς χηρευούσης μητροπόλεως Χαλκηδόνος, ἅτε τοῦ προϊσταμένου αὐτῆς Ἰωαννικίου τοῦ Καρατζᾶ ἀναβιβασθέντος ἐπὶ τὸν οἰκουμένικόν θρόνον. Ἀλλ' ἀποτυχὼν καὶ τούτου ἕτερα τεχνάζεται. Ἦν τότε μητροπολίτης Ἐφέσου ἀσθενὴς κατὰ πάντα γέρων ὁ Ναθαναὴλ Καλλονάρης, ὅστις μελαγχολικὸς ὢν ἐφυσύχαζεν ἐν τῇ γενετείρᾳ γῇ Χίῳ. εἰς ἀνδρωσιν, οὐδὲν ὑποτοπῶν τῶν τεκταινομένων, ἅτε ἀγαθώτατος καὶ ἀθωότατος ὢν, ὡς καλεῖ αὐτὸν κατωτέρω καὶ ἡ Σύνοδος ἐν τῷ πρὸς

τὸν Διονύσιον ἀπαντητικῶ καὶ ἐπιτιμητικῶ αὐτῆς γράμματι. Ἐκ τῆς ἀπουσίας τούτου ἐπωφελούμενος ὁ Διονύσιος κατορθοῖ νὰ λάβῃ τὴν παραιτήσιν του, σφραγισθεῖσαν καὶ ὑπογραφθεῖσαν παρὰ τινος τῶν δακνῶν αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τῷ πατριάρχῃ Ἰωαννικίῳ τῷ Γ', τῷ Καρατζᾶ, καὶ δοὺς αὐτῷ ἱκανὰ χρήματα μετατίθεται εἰς τὴν Ἔφεσον, ἔνθα δύο μόνον ἔτη παρέρμεινε καταδικαζόμενος ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ ἀτυχοῦς Καλλονάρη, ὅστις, μετὰ τὴν κατανόησιν τῆς ἀδικίας, ἐλθὼν καὶ αὐτὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐζήτει ὅπως κατηγορήσῃ τοῦ Διονυσίου ὡς δόλω καὶ ἀπάτῃ ἀφελόντος ἐν παντελεῖ αὐτοῦ ἀγνοίᾳ τὴν μητρόπολιν τῆς Ἐφέσου. Ἀλλ' ἕνεκα τῆς μελαγχολίας οὐδαμῶς ἡδυνήθη ἵνα παρ-
 στη εἰς τὴν Σύνοδον καὶ οὕτως ἐπέτυχεν ὁ Διονύσιος τὸ ποθεύμενον. Αἱ καταδρομαὶ ὅμως τῶν συγγενῶν τοῦ Ναθναήλ ἐκορυφούντο ὅση-
 μέραι, ἐφ' ᾧ καὶ στενοχωρούμενος ὁ Διονύσιος ἀπεθύμει ἵνα εὐκαιρίας
 τυχοῦσης ἀπαλλαγῇ καὶ πρὸς τὴν μητρόπολιν μετατιθῇ τῷ 1764 εἰς τὴν
 τῶν Δέρκων μητρόπολιν, ὅτε ὁ τῶν Ἀγγλῶν ἀνηγορεύθη κοινῇ
 κανονικῇ τῶν συνοδικῶν ψήφῳ ἐκλεγμένος πατριάρχης. Ἐν τῇ πε-
 λετικῇ ταύτῃ μητροπόλει τῶν Δέρκων διαμένει ὁ Διονύσιος ἄνευ
 ἐπὶ 9 ὅλα ἔτη, συμμετέχων ἀνάσσει τῶν συνοδικῶν πράξεων καὶ
 ἀποφάσεων. Τῷ δὲ 1772, ἕνεκα ἐπιστάτου τινος, ἐξωρίσθη συνοδικῇ
 ἀποφάσει εἰς τὴν χώραν τῶν Δέρκων, ὅθλα μεταβὰς ἀναγγέλλει δι'
 ἐπιστολῆς τὴν ἄριξίν του πρὸς τε τὸν πατριάρχην Θεοδόσιον καὶ πρὸς
 τὴν περὶ αὐτὸν Σύνοδον. Ταύτης δ' ἀπαντησάσης σφόδρα ἐπιθετικῶς
 κατ' αὐτοῦ, γράφει τῇ 9 Ἀπριλίου ὁ Διονύσιος μακρὰν ἀπολογίαν,
 κάτοπτρον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ τε καὶ τῆς Συνόδου, καὶ ἐπιτυχάνει
 μετὰ μικρὸν ἵνα ἔλθῃ κατὰ μῆνα Αὐγούστου εἰς Θεραπεῖα. Ἐν τῇ μη-
 τροπολιτικῇ δ' αὐτοῦ ἔδρᾳ παρμείνας ἐπὶ δύο περίπου μῆνας, ἀπῆλθε
 τὸν Ὀκτώβριον εἰς τὴν ἐν Γενίκαπι οἰκίαν αὐτοῦ, ἐν ᾗ διατρίψας ἐπὶ
 ἓν ἔτος καὶ ἀσθενήσας κατὰ τὸν αὐτὸν πάλιν μῆνα τοῦ 1773 ἀπέθανεν
 ἐν ἡλικίᾳ 64 ἐτῶν, διαδεχόμενος αὐτὸν τοῦ ἐν τοῖς ὁμόφροσι κατὰ λε-
 γομένου Ἀναλίου, τοῦ ἀπὸ Ἀγγιᾶλου.

Τὰ ἐν λόγῳ ἔγγραφα ἔχουσιν ὡς ἐξῆς·

Α'. ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΔΕΡΚΩΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΝ.

Τὴν ὑμετέραν θεοφροῦρητον Παναγιότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ ἀσπαζόμενος τὴν παναγίαν Αὐτῆς δεξιάν.

† Δεόμενος τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ, ὅπως διαφυλάττῃ Αὐτὴν ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ καὶ διηνεκεῖ εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος καὶ ἀκλονήτου διαμονῆς καὶ στερεώσεως ἐπὶ τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου μέχρι βαθυτάτου γήρατος. Φθάσας σὺν θεῷ ἰθ' τοῦ τρέχοντος εἰς τὸν διορισθέντα τόπον κατὰ τὸν βασιλικὸν προσκυνητὸν ὀρισμὸν, δὲν ἔλειψα διὰ τοῦ παρόντος μου νὰ δηλοποιήσω τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι αὐτὸ τοῦτο καὶ νὰ ἐρευνήσω τὰ περὶ τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας τῆς ἐπομένως νὰ ἱκετεύσω τὸν εἰρηνάρχην σωτῆρα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ πάροχέα, ἵνα νεύσῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ἅμα σὺν τῇ ἱερᾷ ὁμηγύρῃ εἰρήνης ἐπίδοσιν, κατὰ τὴν ἐκείνου διάλυσιν καὶ εἴ τι ἄλλο ἐφετὸν καὶ εὐπρόσδεκτον πρὸς τὴν θείαν καὶ ἄκραν αὐτοῦ ἀγαθότητα, ὥς φησιν ὁ αὐτός· «Ἐν ταύτῃ γινώσκονται, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἄλλοι ἔχητε ἄλλήλους· ἐν ταύτῃ ὅλη ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμονται». Ἄνευ ταύτης πάντα προσεῖν καὶ εἶναι, οὐδὲν κατορθοῦμεν ἄνευ τοῦ σφᾶς ὑπομιμνήσκαι καὶ εἶναι ἐν τῇ προσευχῇ, ἄρες ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν. Διὸ καὶ παρακαλῶ εἰς τὰς συμπιπτούσας ὑποθέσεις τῆς ἐπαρχίας νὰ ἔχω τὴν προσήκουσαν ὑπεράσπισιν καὶ δεφένδευσιν καὶ γράμματα δηλωτικὰ τῆς ἐφετῆς ὑγείας Τῆς, ἧς καὶ τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευδαιμονέστατα καὶ αἱ πανάρχιοι Αὐτῆς εὐχαὶ μετ' ἐμοῦ φυλακτῆραι. ἀψοβ' ὦ Μαρτίου κγ'.

Τῆς Ὑμετέρας θεοφροῦρητου Παναγιότητος
ὅλος εἰς τοὺς ὀρισμοὺς προθυμώτατος

† Ὁ Δέρκων Διονύσιος.

Β'. ΤΟΥ Αὐτοῦ καὶ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΟΔΟΝ.

Τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ὁμηγύρῃ τὴν προσήκουσαν ἀπονέμω πρόσρησιν.

† Φθάσας σὺν θεῷ τῇ ἰθ' τοῦ τρέχοντος εἰς τὸν διορισμένον τόπον κατὰ τὸν βασιλικὸν προσκυνητὸν ὀρισμὸν, δὲν ἔλειψα διὰ τοῦ παρόντος μου μετὰ τὴν ἀκριβῆ ἐρευναν τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας τῶν ἀδελφῶν

νὰ δηλοποιήσω πᾶσιν ὑμῖν αὐτὸ τοῦτο. Καὶ ὡς ἐξ ἀρχῆς εὐπειθὲς καὶ ὑποτασσόμενος εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά προστάγματα καὶ τὰ τῶν πολυχρονίων ἡμῖν Αὐθεντῶν (οὗς τὸ θεῖον διατηροῖ) οὕτω καὶ ἤδη θέλω φυλάττει τὰ δέοντα σώζων καθαρὰν τὴν πρὸς τὴν κοινὴν ἡμῶν Μητέρα ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἀγάπην, ἣν τινα ἀμοιβαίως παρακαλῶ νὰ εὕρω καὶ παρ' ὑμῶν κατὰ τὸν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λόγον, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, τὸν ὅποιον ἐγὼ τὸν ἐφύλαξα καὶ φυλάξω ὥσταν ὁποῦ οὐδέποτε οὐδένα τῶν ἀδελφῶν οὔτε ἐδύλαξα, οὔτε ἐζημίωσα, οὔτε παρεπίκρανα, καίτοι τάναντία κατὰ καιροὺς πάσχων, τὰ ὅποια καὶ διηγείσθαι ἄτοπον καὶ μέμνησθαι ἀτοπώτερον. Ἐν τούτῳ μόνον παρηγοροῦμαι, ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με (κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον) ἐξορία καθυποβάλλετα. Ταῦτα τῶν ἐμῶν πόνων τὰ εὐχαριστήρια, δι' ὃ καὶ σεμνύνομαι. Ὅθεν ἀδελφοί, ἅς παύσωσι παρακαλῶ τὰ ἐκ συνεργίας τοῦ παστοῦ κινούμενα καὶ ἅς τεθῇ εἰς μέσον ὁ εἰρηνάρχης Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ ὁποῦ δέομαι καὶ παρακαλῶ νὰ διαφυλάττῃ ὑμᾶς πάντας ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ καὶ ὁμοιοίᾳ καὶ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ πρὸς πάντας καὶ καλὴν διεξαγωγὴν τῆς κοινῆς ἡμῶν Μητρὸς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίᾳ καὶ τῶν ἑξω ἀδελφῶν. Παρακαλῶ δὲ νὰ ἔχω γράμμα σας καὶ νὰ δηλωτικὸν τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας ὑμῶν πάντων, ὥν τὰ ἔτη παρὰ θεοῦ πλεῖστα μετ' εἰρήνης καὶ πνευματικῆς ἀγαλλιάσεως. ἀψοβ' Μαρτίου κγ'.

Τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἐν Χριστῷ ἀδελφός
καὶ ὅλος ὑμῶν

† Ὁ Δέρκων Διονύσιος.

Γ'. ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ.

† Πανιερώτατε Μητροπολίτα Δέρκων καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφεὲ κύρ Διονύσιε, τὴν Πανιερότητά σου ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα. Τὸ πρὸς ἡμᾶς γράμμα σου ἐλάβομεν καὶ ἐπελθόντες τὰ γεγραμμένα ἅμα μὲν ἡδέσθημεν, ἅμα δὲ ἐλυπήθημεν καὶ βέβαια ἠθέλομεν προκρίνει τὴν σιωπὴν εἰς τοιαύτην ἀτοπίαν τῶν γραφομένων, εἰ καλὸν ἦν τὸ σιωπᾶν, ἐν οἷς δέον ἐλέγχειν πρὸς διόρθωσιν. Ἐθαυμάσαμεν λοιπὸν βλέποντες νὰ γράφῃς, ὅτι σεμνύνεσαι, καὶ εἰς ποῖα λαμπρὰ καὶ ἀξίεπαινα κατορθώματα ἢ παλαιότερα ἢ νεώτερα δὲν ἠδυνήθημεν νὰ καταλάβω-

μεν. Ἀνεπολήσαμεν ὅλον ἐκεῖνο τὸ διάστημα τοῦ κκιροῦ, ὅπου ἀρχιεράτευτας εἰς τὴν πρώτην σου Ἐπαρχίαν καὶ δὲν εὔρομεν οὔτε Σχολαῖον, οὔτε νοσοκομεῖον νὰ συνέστησας, οὔτε τὰ τῆς Μητροπόλεως οἰκήματα νὰ ἀνικοδομήσας, οὔτε ἄλλο κανένα τοιοῦτον κοινωφελὲς καλὸν νὰ ἔκαμες· ἡτενίσσαμεν εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν Μητέρα Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τὴν τροφὴν καὶ εὐεργέτιδά σου, ἡ ὁποία πῶς σὲ παρέλαβε καὶ εἰς ποίους βαθμοὺς σὲ ἀνεβίβασε καὶ πόσῃ εὐγνωμοσύνῃ ἔπρεπε νὰ δεικνύῃς πρὸς αὐτὴν, ἀφίνομεν νὰ στοχασθῇς μόνος σου. Μόλον τοῦτο δὲν ἡξεύρομεν ποῖα τὰ εὐχαριστήρια, ποῖα τὰ βοηθήματα ὅπου ἔδειξας ἐν ἔργῳ πρὸς αὐτὴν τὴν εὐεργέτιδά σου, αὐτὴν ὅπου σὲ περιέθαλψεν, αὐτὴν ὅπου σὲ ἐτίμησεν, αὐτὴν ὅπου σὲ ἔκαμε μόνον τῶν ἄλλων εὐτυχῇ, καὶ ἄμποτε νὰ μὴ εἶχε λάβει τὰναντία τῶν τροφείων καὶ εὐεργετημάτων της. Αὐτὰ εἶναι τὰ σεμνώματά σου; Ἡδέσθημεν ἀναγινόντες, καὶ ἂν δὲν ἔδειξας ποσάυτας νύξεις καὶ ἀφορμὰς οἴκοθεν εἰς τὸ νὰ σοῦ ἀποκαθώμεν, δὲν ἠθέλομεν ἀνακρούσει μήτε μίαν χορδὴν τῆς εὐήχου λύρας τῶν κατεσθωμάτων σου. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠσχέσθης νὰ στήσῃς καὶ μέχρι τοῦτου τὸν ὄγκον τῶν γρασομένων, ἀλλ' ἐλεγχόμενος ὡς ὑπὸ τοῦ ἰδιοσυνειδοῦτος ἠθέλησας τάχα νὰ δικαιολογηθῇς, ὅτι κανένα τῶν ἀδελφῶν οὔτε ἔβλαψας, οὔτε ἐζημίωσας, ἀποκρινόμεθα πρὸς ταῦτα, ὅτι ἡ ἀναισθητεῖς, ἡ ἡμᾶς νομίζεις τριοῦτόν τι πάσχοντας εἰς οὕτω προφανῇ καὶ πασίδηλα. Καὶ ποῖον τάχα λανθάνει τὰ κατὰ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου Νικομηδείας Γαβριὴλ πρὸς ἴδιον τέλος τερατουργηθέντα σοι, ὅτε διεξῆγες τὰ κοινά; ἡ ἀφαίρεσις τῆς Ἐπαρχίας, ἡ καθάρσεις, αἱ ἀλλεπάλληλοι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ὑπεροραί; Εἰς ποῖον δὲ βαθμὸν τέλος ἔφθασεν, ὁ κατ' ἐκείνου φοβερὸς διωγμὸς, ἀφίνομεν νὰ ἐξετάσῃς τὴν συνειδησίην σου, ἡμεῖς δὲ πάσχοντες εἰσέτι θρηνοῦμεν διὰ τὴν ὑπέρογκον χρηματικὴν ἐκείνην ζημίαν τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ζημίας τὰς πικρίας δοκιμάζομεν ἕως τώρα καὶ βλέπομεν ἀληθεῶς ἂν τοῦτω τὸ φιλοσοφικὸν ἐκεῖνο λόγιον· ἐνὸς ἀτόπου δοθέντος μυρία ἔπεται· διότι πόσα καὶ ποῖα κακὰ δὲν ἐγέννησε μία τοιαύτη ὀλεθριωτάτη ἀρχή; καὶ ἐν συντόμῳ δὲν εἶναι αὕτη ἡ ρίζα τῆς παρούσης δυστυχιστάτης τῆς Ἐκκλησίας καταστάσεως; Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὸν Γαβριὴλ ἐκεῖνον καὶ τοιαῦτα τὰ ἀποτελέσματα. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα κατὰ τοῦ μακαρίτου Χαλκηδόνος Ἰωαννικίου ἀπάγοντα κινήματα εἰς ἀνατροπὴν

ψήφου συνοδικῆς καὶ κατάσχουσιν τῆς Χαλκηδόνος Μητροπόλεως, ἀγκαλὰ καὶ τὸν τρόπον ἀλλοῖα, εἰς σκοπὸν ὁμῶς τείνοντα τὸν αὐτὸν μὲ τὰ πρότερον, ζημίαν ἐλαφροτέραν οὐ τοσοῦτον ἐπήνεγκον, ἢ ὅποια ἔγεινε μία ἄλλη προσθήκη εἰς τὰ βάρη τῆς δυστυχοῦς ταύτης κοινῆς μητροῦς. Πῶς δὲ νὰ παραδράμωμεν τὰ ὅσα ἐδραμματούργητε κατὰ τοῦ ἀθωοτάτου ἐκείνου Ἐφέσου Ναθαναήλ ἐνηχοῦντα ταῖς ἀκοαῖς ἀπάντων, καὶ τέλος τὸν ἄδικον διωγμὸν καὶ τὴν ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καταφυγὴν τοῦ κακοδαίμονος; Πόσους δὲ καὶ ἄλλους τῶν ἐν ζώσιν ἀδελφῶν κατὰ καιροῦς ἐβλαψας, ἐρώτησον ἕκαστον, καὶ αὐτοὶ εἰπάτωσαν, ἐπειδὴ κοινῶς οὔτε καιρὸν ἔχομεν, οὔτε θέλομεν νὰ τὰ διηγηθῶμεν διότι ὅπερ ἀσυγκλῶστως κλῶθαι ἐπιχειρεῖς, ὅτι καὶ διηγεῖσθαι ἄτοπον καὶ μέμνησθαι ἀτοπώτερον, τοῦτο ἐπὶ τῶν πράξεών σου ἀληθεῶς ὁράται. Μάλιστα ὅπου εἰς ἡμᾶς εἶναι αἰσθησις πραγμάτων καὶ ὄχι μνήμη παρεληλυθότων, μᾶλλον τοῦτο ἠναγκάσθημεν ἐξ τῶν γράφεις νὰ ἐκθέσωμεν ὀλίγα ἐκ πολλῶν διὰ νὰ σοὶ ἀποδείξωμεν ἀντεστραμμένα προτείνεις τὸ ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με ἐξ ὅρων καὶ ἀποβάλλετε, καίτοι μὴ τοιούτα παθῶν. Δὴλον γὰρ ὅτι αὐτὸ τοῦ ἀγαπᾶν τὴν Μητέρα καὶ εὐεργετοῦσθαι, τοσαύτη ζημία οὐτὴν καθυπέβαλες οὐ μόνον μὴ δὲν κακὸν παρ' αὐτῆς παθῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄκρον βαθμὸν εὐεργετήθεις. Εὖγε δὲ καὶ τῶν περὶ εἰρήνης λόγων καλὸν ὁμῶς νὰ ἐγνώριζες καὶ τὸ πρῶγμα τῆς εἰρήνης ὅποῖον, καὶ τὴν δύναμιν τῶν κυριακῶν λογίων, καὶ νὰ ἔπραττες τὰ τῆς εἰρήνης· ἀλλ' εἰπὲ ὁ τῆς εἰρήνης διδάσκαλος, εἰς ποῖον καιρὸν ἔδειξας ἔργα εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἐν Χριστῷ; Ἐπὶ Κυρίλλου (α) δὲν ἐφάνης μόνος ἐναντιούμενος εἰς τὰς κοινὰς ἐγγράφους συνθήκας τὰς περὶ ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης γενομένας, σύμφωνος δὲ ἐξ ἐναντίας εἰς τὰ ἐκείνου διαβούλια, καὶ τέλος ἔλαβες προσηκούσας παρ' αὐτοῦ τὰς ἀμοιβάς; Ἐπὶ τοῦ παντόλμου ἐκείνου Σεραφεῖμ (β) δὲν ἀπεσπάρθης τῆς κοινῆς ὁμολοίας καὶ Ἀρχιε-

(α) Οὗτός ἐστιν ὁ ἀπὸ Νικομηδείας, Ε' τῷ τοιούτῳ ὀνόματι ἐν τοῖς οἰκουμένικοις πατριάρχεις. Ἀγνοοῦμεν ἂν ἐπὶ τῆς α' πατριαρχείας αὐτοῦ, τῷ 1748, ἢ ἐπὶ τῆς β', τῷ 1753, ὡς ἔγγιστα, ἠναντιοῦτο ὁ ἡμέτερος Διονύσιος εἰς τὰς κοινὰς ἐγγράφους συνθήκας, τὰς περὶ ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης γενομένας. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς δύο ταύτας χρονολογίας ὁ Διονύσιος ἦν ἔτι Χίου μητροπολίτης.

(β) Οὗτός ἐστι πάντως ὁ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως, Β' τῷ τοιούτῳ ὀνόματι, πατριαρχεύσας ἀπὸ τοῦ 1758—1761.

ρέων καὶ Ἀρχόντων, ὅπου ἦτον ἕνας χαλινὸς τῶν ἀκαθέκτων ὁρμῶν τοῦ τυραννικωτάτου ἐκείνου, καὶ μόνος δὲν συνέπραξες εἰς τὸ νὰ διαλυθῇ ὁ καλὸς ἐκείνος τῆς ὁμονοίας δεσμός; ἥς ἡ διάλυσις ἔπειτα ἔφερε τόσα ἀνεκδιήγητα θεινὰ ἴδια τε καὶ κοινῶς εἰς ὅλους, τὰ ὅποια ἐπιλείψει ὁ χρόνος ἡμᾶς διηγούμενους; μολοντοῦτο ἀπῆλυσας καὶ παρ' ἐκείνου τοὺς καρποὺς τῆς ἐργασίας σου. Καὶ διὰ νὰ μὴ μακρηγορῶμεν, πότε ἄλλοτε, καὶ μὲ ποίους προγενεστέρους ἡμῶν ἢ ἀρχαιοτέρους εἰρήνευσας ἢ συνηγωνίσθης εἰς τὰ κοινὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα; Παῦσαι λοιπὸν, ἀδελφε, σεμνυνόμενος καὶ παραινῶν ἄλλους, καὶ μάθε τὰ σημαίνόμενα τοῦ σεμνοῦ καὶ ἡδίστου τῆς εἰρήνης ὀνόματος καὶ εἰρήνευε διὰ νὰ λέγῃς πρακτικῶς, καὶ ἐπὶ πᾶσι χάριτας ἀπόνεμε τῇ τροφῇ καὶ εὐεργετιδί σου Ἐκκλησίᾳ, ἐπεὶδὴ μόνος καὶ μόνος τῶν ἄλλων εὐτυχεῖς καὶ εὐήμερεῖς ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς, ὅπου δὲν σὲ λανθάνει ἡ στενοχωρημένη κατάσταση τῶν ἀδελφῶν ὧλων, καὶ ἔσο πεπληροφορημένος, ὅτι ἐνδοῦ φιλάττεις τὰ ὄριά σου κατὰ τὸ καθήκον, δὲν θέλεις δοκιμάσει κακῶς ἐπὶ τῆς ἐπὶ τῆς ἀγκαλιᾶς καὶ νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς τύπους, ὅπου εἰς τὰς μνήμας τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς ὑπομνήματα ἐνετύπωσας, μὴ γένοιτο ὅμως ἡμεῖς νὰ μιμηθῶμεν καὶ νὰ ἀκολουθήσωμεν τοὺς τοιαύτους ὀλεθριωτάτους τύπους, ἀλλὰ καὶ ὅσον τὸ δυνατόν θέλωμεν νὰ τοὺς ἀπαλείψωμεν ὡς τῆς παρούσης καταστάσεως παραιτίους εἰς τὸ καθόλου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ μέρος εἰς τὴν ἱερὰν Ἀδελφότητα. Λοιπὸν ἀναπόλησον τὰ βεβαιωμένα σοι, ἐλθέ εἰς ἑαυτὸν, ἀναμέτρησον ἡλίχον τὸ πρὸς τὴν τροφὴν καὶ εὐεργετιδὰ σου Ἐκκλησίαν χρέος, καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι καὶ τὴν Ἐπαρχίαν ταύτην κατὰ χάριν συνεχώρησέ σοι καὶ εἰρήνευε ἐν αὐτῇ πάσης ἐκτὸς ὑπονοίας εὐχαριστῶν τῇ τροφῇ καὶ εὐεργετιδί σου καὶ πάσῃ τῇ ἱερᾷ Ἀδελφότητι. Οἱ δὲ χρόνοι σου πολλοὶ καὶ εὐήμεροι. ἀψοβ' ὡ. Ἀπριλίου γ'.

† ὁ Καισαρείας Μακάριος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός (α). — † ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Κυζίκου Γεράσιμος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός (β). — † ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Νικαίας Ἀνθίμος καὶ ἐν Χριστῷ

(α) Ἐν τῷ κειμένῳ Μ. Π. φέρεται Γρηγόριος.

(β) Ὡσαύτως καὶ ὁ Κυζίκου φέρεται Γρηγόριος.

ἀδελφός (α). — † ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Τournόβου Καλλίνικος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Προύσης Μελέτιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Φιλιππουπόλεως Σαμουήλ καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Διδυμοτείχου Νεόφυτος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Μεσημβρίας Μακάριος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός (β). — † ὁ Δρύστρας Παρθένιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Βιζύης Γεράσιμος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός (γ). — † ὁ Ἀγχιάλου Ἀνανίας καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Βάρνης Νεόφυτος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Ξάνθης Φιλάρετος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Οὐζίτης καὶ Βελόβου Σεραφεῖμ καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Σβορνικίου Γρηγόριος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Ἀκάκιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός (δ). — † ὁ Πρεσπῶν Ἡσάκις καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός. — † ὁ Παροναξίας Ἀνθίμος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός (ε).

Δ'. ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΕΡΚΩΝ ΔΙΟΜΥΣΙΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ.

Τῇ Θεῇ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ τῶν ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν τὴν προσήκουσαν ἀπονέμω πρόσησιν σὺν τῇ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ.

† Ἀδελφικὴν καὶ ἐρασμίαν ὑμῶν ἐπιστολὴν ἔλαβον καὶ ἐπὶ τῇ ἐφετωτάτῃ μοι ἀγαθῇ ὑμῶν ὑγίειᾳ ἡσθην. Διελθὼν δὲ ἐν προσοχῇ εἶδον μὲν αὐτὴν ὑπογεγραμμένην παρὰ πάντων τῶν ἀδελφῶν, ὑπηγορευμένην δὲ παρ' ἑνὸς ὑφηγητοῦ. Ὅθεν δὲν ἔλειψα καὶ γὰρ νὰ ἀποδώσω πρὸς μὲν τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς τὰς εἰλικρινεῖς μου προσήσεις, πρὸς δὲ τὸν ὑπαγορευτὴν καὶ ὑφηγητὴν τὴν ἀμοιβαίαν ἀπάντησιν (ζ) ἀρχόμενος οὕτω:

(α) Τὰ ὀνόματα τῶν μητροπολιτῶν Νικαίας, Διδυμοτείχου, Δρύστρας, Βιζύης, Ἀγχιάλου, Βάρνης, Ξάνθης καὶ Πρεσπῶν ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ Μ. Παρανίκου.

(β) Ἐν τῷ κειμένῳ Μ. Π. φέρεται Ματθαῖος.

(γ) Οὗτός ἐστιν ὁ μετέπειτα εἰς Νικομήδειαν μετατεθεὶς καὶ ἐκεῖθεν μητροπολίτης Δέρκων γενόμενος, τῷ δὲ 1794 ἀναβάς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον.

(δ) Ἐν τῷ κειμένῳ Μ. Π. φέρεται Ἀθανάσιος.

(ε) Ἐν τῷ κειμένῳ Μ. Π. φέρεται Ἀνανίας.

(ζ) Ἐν τῷ κειμένῳ Μ. Π. φέρεται «ἀπαίτησιν».

Ἐπελθὼν τὸ γράμμα μου ἅμα μὲν ἠδέσθης, ἅμα δὲ ἐλυπήθης, καὶ ἤθελες προκρίνει τὴν σιωπὴν, εἰ καλὸν τὸ σιωπᾶν, ἐν οἷς δέον ἐλέγχειν πρὸς διόρθωσιν, καὶ ἐθαύμασας εἰς τὸ σεμνύνομαι ῥῆμα· οὕτω γράφων ἀποκρίνομί σοι, ὅτι ἂν κατὰ πάντα ἠδέσθης καὶ μάλα ἐλυπήθης, καὶ μὲ μέγαλον σου δίκαιον, διότι ἀναπολήσας τὰ κατὰ σοῦ, καὶ ἠδέσθης καὶ ἐλυπήθης, διότι οἶσσο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος γινώσκει τὰ σὰ, καὶ ἤλθες εἰς ἄκρον βαθμὸν καὶ καταφρονῶν τὰ βεβιωμένα σοι, οἶσαι, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐλεθριώτατα. Ὅθεν δέον ἐστοχάσθην νὰ σὲ ἐλέγξω πρὸς διόρθωσιν· ἴσως φοβούμενος τὸ θεῖον ἤθελες ἔλθει εἰς ἐαυτὸν, ἢ τῆς κατακρίσεως μεστὸς εἶ, ἀλλὰ κἄν τῆς φοβεράς ἐκείνης ἐκφύγῃς. Εἴθε.

Ἐρωτᾷς εἰς ποῖα λαμπρὰ κατορθώματα ἢ παλαιὰ ἢ νέα σεμνύνομαι, ἀποκρίνομί σοι, ὅτι τὰ πάντα γινώσκεις, ἀλλὰ τὸ βάθος τῆς κακίας ποιεῖ σε κρύψαι ἢ σιωπῆσαι· ὅμως κατὰ τὸν τοῦ Κυρίου Λόγον εἰ ὑμεῖς σιωπήσατε, οἱ ἄλλοι καὶ ἐκράξονται. Ἔτερον (α).

Ἀντεπαναστρέφων προτείνεις, ὅτι ἀναπολήσας ὅλον τὸ διάστημα, ὅπου εἰς τὴν πρώτην μου Ἐπαρχίαν ἦμην, καὶ δὲν εὗρες νὰ ἔκτισα οὔτε Σχολεῖον, οὔτε Νοσοκομεῖον, ἀλλ' οὔτε Μητροπόλεως οἰκημάτων νὰ ἐσύστησα, ἢ κἀνένα ἄλλο κοινωφελες νὰ ἔκαμῃ. Ἀποκρίνομαι, ὅτι ἀπὸ ἐμὲ δὲν ἦτον χρεῖα νὰ γείνων, ἐπειδὴ καὶ τούτων ἀπάντων εὐμοιροῦσεν αὐτὴ ἡ μεγίστη καὶ συνετωτάτη πολιτεία μηδενὸς ὕψους ἔχουσα, κεκτημένη κτήτορας τοὺς οἰκήτορας (οὓς μὲν ἀναπαύσοι Κύριος ἐν σκηναῖς δικαίων, οὓς δὲ διατηροῖ, ὅτι καὶ τανῦν ὑπεροπλίζονται πρὸς σύστασιν αὐτῆς), οὐκ ἠνέσχοντο ἄνευ τούτου ἔχειν τὴν ἐαυτῶν πολιτείαν (τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἔμφυτος εὐγένεια τὸ τοιοῦτον, κατὰ τὸν πολὺν ἐν Θεολογίᾳ Γρηγόριον). Ὅθεν καὶ γὰρ ἀμεριμνῶν ἐτόγγαχον· πλείωσιν ἢ μείωσιν ἐνοπτριζόμενος. Λοιπὸν καὶ τοῦτο κατ' ἐμοῦ κέρμα μάταιον. Ἀλλ' εἴπω καὶ γὰρ κατὰ σοῦ ἀληθῆ. Ἐν ἡμέραις κυρ Σαμουὴλ (β) γράμμα δοθέν σοι βοηθημάτων χάριν ἔνεκεν Ἐκκλησίας τοσαῦτα ἐσυναξας (ἐπειδὴ καὶ εἶναι τοῖς πᾶσι δῆλα καὶ κρύπτειν οὐκ ἰσχύεις), ὥστε ὅπου ἔγειναν ἀρκετὰ δι' οἰκοδομήν. ἀλλ' ἐποίησας ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ σου; οὐ· καὶ ἐγὼ τὸ γινώσκω καὶ σὺ οἶδας.

(α) Ὁ Μ. Π. διορθοῖ «Ἐτασον».

(β) Οὗτός ἐστιν ὁ ἀπὸ Δέρκων, Ἀ' τῷ τοιούτῳ ὀνόματι καὶ κλεινότατος ἐν τοῖς οἰκουμενικοῖς πατριάρχεις.

Ἀντιχορδίζεις λόγον τὸν, εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν Μητέρα εὐχαριστή-
ρια· οὖν οἶδ' (α) ἡτενικῶς ὅποια καὶ ἡλίκα παρ' ἐμοῦ προσηνέχθησαν·
Ἀποκρίνομαι σοι, ποῦ οἱ ἰδρωτές καὶ οἱ ἰχθῆρες μου ἐν ἡμέραις πα-
λαιαῖς; ποῦ αἱ καταβολαί; ὅπου ὅλοι συνελόντι μένουσι; Ἐγὼ ἔδωκα
εἰς τὴν οἰκοδομὴν τριακόσια καὶ μένουσιν, ἄλλοι δὲ παρέχοντες τρια-
κόσια ἔλαβον χίλια· ἐγὼ τῇ εὐεργετιδὶ ἡμῶν καὶ συνέπασχον ἐπὶ τῶν
παρεληλυθότων προγενεστέρων οὐ μόνον λόγοις, ὅσον τὸ δυνατόν,
ἀλλὰ καὶ ἔργοις, καθὼς δὲν σὲ λυθάνουν αἱ ἀδραί μου δόσεις, αἱ
ὅποια συμποσούμενα γίνονται σοῦμι καὶ ὑπέρογκοι, καὶ τανῦν ἐπὶ τοῖς
χρόνοις τούτοις οὐ παρήλθον εἷς τι, ἀλλ' ἔπασχον ζηλῶν τὰ μέγιστα
πρὸς ἔνδειξιν εὐχαριστίας, ὃ καθηγητά. πῶς τὰ ἀναπολεῖς ταῦτα
κατὰ νοῦν γινώσκων, ἀλλ' ἀπαναίνεσαι κατὰ πάντων τούτων; φῆς,
ὅτι εὐεργετοῦσά με ἄμποτε νὰ μὴν ᾔθελε λάβει τάναντία τῶν τρο-
φείων παρ' ἐμοῦ· οὔτε ἔλαβεν, ἀλλ' οὔτε λαμβάνει, παρ' ἄλλου δὲ οὐκ
οἶδα· γνωστὸν καὶ ἐν προπαρχαιμένωις (β) καὶ ἐν ἐνεστῶσι. Λοιπὸν
σιωπὴν ἄγε.

Φῆς, ὅτι ἐμὲ εὐταγῇ ἐποίησατο τῶν ἄλλων ἔδομαι πάντῃ ἐπὶ τῇ
ὑπερόπτι σου ἀμβλυωπία πρὸς τὸ εὐθεῖν· ἐμὲ ἐποίησατο, σὲ δὲ οὐ
ἀλλὰ τίς ἡ αἰτία; καὶ αὕτη σοι γνωστὴ Μένε.

Τείνεις, εἰ οὐκ ἔδιδα νόξιν καὶ ἀπορίαν οἶκοθεν, οὐκ ᾔθελες ἀντι-
κρούσει τὴν χορδὴν τῶν κατορθωμάτων μου, ὅντα περιφανῆ καὶ πασί-
δηλα. Εὐγε! Νοῦς παρητημένος παρὰ Κυρίου ἐπὶ παντελὲς τὰ ἑαυτοῦ
ἐτέρῳ προσάπτει, κατὰ τὸν θεῖον Ἰσίδωρον. Οὐκ ἦν νόξιν παρ' ἐμοῦ
πρὸς σέ, ἀλλ' ἔστι τῆς ἰδίας σου συνειδήσεως τύψιν ἀκαταγώνιστος τῶν
πεπραγμένων σοι· καὶ ταῦτα ποιῶν δηλ. τὰ ἑαυτοῦ ἐτέρῳ προσάπτεις.
Οἶσαι ὀλίγην ἀναπνοὴν λαμβάνειν. Ἴδοι Κύριος καὶ κρίνει. διὰ γὰρ
χορδῶν ἐνηχοῦνται οὐχὶ μόνον ἐν ἀκοαῖς, ἀλλ' ἐν μυχοῖς καρδιῶν τῶν
πάντων. Ζητεῖς ἀντεπανακρούειν κατ' ἐμοῦ; καὶ τοῦτό σοι μάταιον.
Ἐπίρριψον τὰ ὀπίσω σου εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἄκουσον φωνῆς ἁθόντων καὶ
κραζόντων, ὥς καὶ τιθηνοῖς βρέφεσι γνωστά. Ἀλλὰ τὸ ἐρυθριᾶν σοι
παρήλθε. Λοιπὸν ἐπὶ τῇ παντολμίᾳ σου τὰ πάντα κενὰ (γ). ὅρα.

(α) Ἀντὶ τῆς φράσεως ταύτης προτείνει ὁ Μ. Π. τὴν «ἴδε οὖν».

(β) Ἐν τῷ κειμένῳ Μ. Π. φέρεται «καὶ εἰ προπαρχαιμένως».

(γ) Ὁ Μ. Π. διορθοῖ «καινά».

Προτείνεις τὰ τοῦ μακαρίτου Νικομηδείας Γαβριήλ, ὅτι τίνα τάχα λανθάνει πρὸς ἴδιον τέλος τερατουργηθέντα παρ' ἐμοῦ; καταδρομαί, ὑπεροραί, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καθαιρέσεις καὶ ὑστέρησις Ἐπαρχίας; Ἀποκρίνομαι σοι. Ἐκ τῆς μεγίστης σου πωρώσεως εἰς ἐκείνους τοὺς καιροὺς καὶ χρόνους ἐγὼ οὔτε τῶν προϊσταμένων ἡμῶν, ἀλλ' οὔτε τῶν προεξαρχόντων, ἀλλ' ἡμῶν εἰς τῶν ἐλαχίστων καὶ ὁ ἔσχατος τῶν ἐπομένων τῇ τάξει. Λοιπὸν μὲ ποῖαν συνείδησιν ἐπισωρεύεις κατ' ἐμοῦ τὰ πεπραγμένα ὑπὸ πολλῶν καὶ μάλιστα προεξαρχόντων μου; Ἐκεῖνος κατὰ τοῦ τότε προϊσταμένου ἐκινήθη, ὅπερ πρᾶγμα ἀποδεδειγμένον. ὅθεν καὶ ὡς αἴτιος σκανδάλου κοινῇ γνώμη τῆς τότε ἐνδημούσης Ἱερᾶς Συνόδου ἐνηργήθησαν ὡς δίκαια καὶ εὐλογα. Λοιπὸν μὴ ζητῆς νὰ συρράψῃς κατ' ἐμοῦ ἀδίκως τὰ παρὰ πολλῶν πεποιημένα, διότι ὅταν ἐκεῖνοι ἔκλινον εἰς αὐτὸ, τίς ἡμῶν ἐγὼ ὅπου νὰ σταθῶ ἐναντίος; ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἦσαν, ὡς καὶ ἐγὼ, μακρύτερον ἀφιλοπροσώπως καὶ ἀπαθῶς τὸ δίκαιον· οἱ δὲ οἱ προεξάρχοντες κεκοιμήνται· εἰ δὲ κρύπτεις, κρύπτει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

Προβάλλεις τὰ τοῦ μακαρίτου Χαλκηδόνα· ἀποκρίνομαι σοι. Πῶς δὲν τὰ ἀφίνει ὁ θυμὸς τῆς ὑπερβόλικης ἐμφοῦ κακίας νὰ ἀναμοχλεύσῃς ἐν καθαρότητι τὰ τότε; Εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ὁ κύρ Ἰωαννίκιος ἔλαβε τὴν πατριαρχίαν κατὰ μακαρίτης μετετέθη ἀπὸ Σερρών εἰς Χαλκηδόνα, ποῦ ἡμῶν ἐγὼ, ποῦ εἶχον τὴν διατριβὴν μου; δὲν ἡμῶν εἰς Χίον; Ἄν ἐκεῖνοι ὅπου δεφένδουν τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἐξωσθέντος Πατριάρχου, ἠθέλησαν ἐνοχλοῦντες νὰ ζημιώσωσι τὸν μακαρίτην ὡς προεξάρχοντα τῆς καταδρομῆς καὶ ἐξώσεως καὶ ἔδαλον τὸ ὄνομά μου, εἰς τί ἐνέχομαι; Ἄρα ἀναιτίως. Εἰ ἐπροσκαλούμην ἀπὸ Χίου καὶ εἰ ἐδεχόμην τὸν ἐξωσμὸν τοῦ μακαρίτου πρὸς ἀνατροπὴν ψήφων, βεδαρότατα ἡμῶν κατακριτέος καὶ παρνομιώτατος· εἰ δὲ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα οὐδὲν πεποιήται, καὶ ἡ χεὶρ μου οὐκ ἦτον ἐν τοῖς εἰσερχομένοις, εἰσπορευομένοις καὶ ἐξερχομένοις τὸ ὄνομά μου κατὰ τὸν θεῖον Ἐπιφάνιον πρὸς Χρυσόστομον. Ἄρα καὶ τοῦτο τὸ περίδλημα συντέλει καὶ τοῦ κακοῦ. Ἄπεχε.

Ἐτι προβάλλεις τὸ τοῦ Ἐρέσου Ναθαναήλ· ἀποκρίνομαι σοι. Ἐλυπήθην εἰδὼς τὴν τοιαύτην ἀφοδίαν τοῦ θεοῦ, ὅπου ἐχώρησας εἰς τὴν ψυχὴν σου. Εἰ ἡ παραίτησις ἐκείνου δὲν ὑπῆρχεν εὐθεῖα, διατί ἔδωκας ψῆφον; Εἰ οὖν ἔδωκας, διατί κατακρίνεις ὡς μὴ εὐθεῖαν; Ὅρα ἐν-

ταῦθα πόσα ἄτοπα σοι ἔπονται, ἐὰν ἀναπολήσῃς ἀπαθῶς. Ἴδού λοι-
πὸν ὅπου ἡλήθευσεν τὸ φιλοσοφικὸν ἐκεῖνο ῥητὸν κατὰ σοῦ, ὅπου κατ'
ἐμοῦ ἔτεινας, τὸ, ἐν δὲ αὐτοῦ δοθέντος μυρία ἔπονται,
διότι ἐγὼ οἶδα καὶ τὰς ὅσας κατασκευὰς καὶ δραματουργίας συνέβρα-
ψας τότε κατ' ἐμοῦ· ἀλλὰ καὶ τὸ αἴτιον οἶδα, διότι δὲν ἐφάνην εὐδό-
κιμος εἰς σέ δεχόμενον τὴν παραίτησιν ὡς εὐθεῖαν καὶ εὐλογον. Ἐ-
λαβε τὸ κοινὸν πενήντα πουργία μετρητὰ μὲ ὅλον ὅπου εἶχεν ἔτι 50
πουργία χρέος κεφάλαιον καὶ δεδουλευμένα διάφορα, ὅπου παρ' ἐμοῦ
ἐπληρώθησαν. Ἐπειτα δὲ διὰ νὰ μὴ φανῶ, ὡς εἶπον εὐδόκιμος, ἔφε-
ρες τὸν ἀσθενῆ ἐκεῖνον γέροντα καὶ τὸν εἶχες κεκρυμμένον ἐν ὄρεσι
καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς διὰ νὰ μὲ προξενήσῃς τὴν τόσῃν
ζημίαν. Δίκαιος ὁ Κύριος. Ἀφοῦ δὲ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἔγει-
νεν ἡ ἐξέτασις τῆς υποθέσεως ἀπεφάνθη τὸ ἀληθές ὅποιον ἦτον, κα-
θὼς διαλαμβάνει καὶ τελευταῖον τὸ Πατριάρχικόν συνοδικὸν γράμμα.
Τὰ ὅποια ταῦτα νὰ τὰ ἀποφύγῃς δὲν ἠμπορεῖς ὡς υπογεγραμμένος.
Λοιπὸν παῦσαι.

Ἐτι φῆς, ὅτι πόσους καὶ ἄλλους τῶν ἐν τῷσιν ἀδελφῶν ἔβλαψα,
ἐρωτῶ καὶ ἑκάστην, καὶ αὐτοὶ εἰπάτωσάν μοι ἀποκριτικὰ ση.
Εἰπάτωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἕκαστος τὰ ἑσα κατ' αὐτῶν ἐν βάρει ψυχικῆς
ἀφιλοπροσωπίας ἔπραξα ἢ ἐζημίωσα. Πάντες καὶ τοῦτο γνωστοί.

Δίκασον Κύριε τοὺς ἀδικούντάς με. τὸ γὰρ ἀσυγκλώστως κλώθω
γραφὲν ἐπὶ τῶν πράξεών μου ὁράται φῆς. διὸ τὸ μεμνήσθαι ἄτοπον οὐ
γὰρ ἀσυγκλώστως κλώθω, ἀλλὰ τ' ἀληθῆ ἀποφαίνομαι. Τί γὰρ οὐκ
ἔπαθον; καὶ τί οὐ πάσχω πολλοὺς ὑμῶν πάσχων προσάγειν ἐπὶ τὰ
μέγιστα. ἀντικείμενοι ὄντες πολλοί, βραβεῖα πρὸς με προσηνέχθησαν
ταῦτα πτερνισάμενοί με μετὰ τὴν προσαγωγὴν καὶ υπέρθεσιν. Εἰ ἔλει-
πον, εἰς κρείττονα δόξαν οὐκ ἤρχοντο. ὅθεν ἐγὼ οὐ ζημίαν ἐπενεγ-
κεῖν, καὶ βάρος ἐπὶ βάρει, ἢ λύπην προήχθην, ἀλλὰ συμπάσχειν καὶ
βοηθεῖν ὅπου τὸ δυνατόν. φησὶ γὰρ ὁ θεὸς Χρυσόστομος τοῖς ἀδυ-
νάτοις βοηθεῖν ἐπικουρία μεγίστη καὶ μεγάλα (α) τὰ
βραβεῖα. Τοῦτο ἀναπολῶν κατὰ νοῦν οὐδένα τῶν ἀδελφῶν οὔτε
ἠδίκησα, ἀλλ' οὔτε ἔβλαψα. καὶ εἰ τοὺς ἀδελφούς οὐκ ἔβλαψα μέχρι

(α) Ἐν τῷ κειμένῳ Μ. Π. φέρεται «μάλα», ὅπερ καλῶς παρ' αὐτοῦ διορθοῦ-
ται εἰς τὸ «μεγάλα», ὡς ἔχει καὶ τὸ ἡμέτερον κείμενον.

λεπτοῦ, ὡς τοῦ καθενὸς ἡ συνείδησις τύπτει καθ' ἑαυτὸν, πῶς τὴν μητέρα ἤθελα βλάψαι; εἰς τίνα αἱ ἀδραὶ μου δόσεις ἐδόθησαν με χαράν μου ἄκραν εἰς καθήκοντα καίρῳ, καὶ εἶναι ὡς οὐδενὸς ἄλλου; Ἄρα φθόνος.

Φῆς, ὅτι παρὰ σοὶ αἰσθησις πράγματος παρόντος καὶ οὐ παρεληλυθότος ἀποκρίνομαί σοι· (ὅν γὰρ ἀπολέσαι Κύριος βούλεται μωρίᾳ μωραίνειν). Ἐκ γὰρ τῶν παρεληλυθότων καὶ τὰ ἐνεστῶτα κρίνεται. Εἰ γὰρ τὰ παρεληλυθότα στυγερά, ὡς καταμαρτυροῦσι καὶ οἱ λίθοι κατὰ σοῦ, πόσω μᾶλλον τὰ ἐνεστῶτα; Σύνοιδας.

Τὸ δὲ ἐξορίᾳ καθυποβάλλειν αἱ τοὶ μὴ τοιαῦτα παθὼν φῆς, ἀποκρίνομαί σοι. Καὶ ποίαν ἄλλην μεγιστοτέραν, ὡς τὸ εἰς μέσων ληστῶν ἀποσταλῆναι ἄνθρωπον; ἄρα οὐ φόβος; οὐκ οἶδας τὸν κανόνα τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ὡς ὁ φονεὺς καὶ ὁ προαιρούμενος; Ἐγὼ γὰρ ὀσημέραι πάσχω, καὶ μέζονα ἔσθον ληστῶν προσκαρτερῶ. Ὑμεῖς τὴν ψυχὴν μου ζητεῖτε, ἔχω κρίνειν ὑμᾶς ἡλί (α). Εἰ εὖν ἐλπίς μου πρὸς Θεὸν Ἰσραὴλ, ἀπὸ ἐκκαλιώθη.

Φῆς, ὅτι καθυπέβαλον ταῦτα ζήμιας τὴν μητέρα ἡμῶν παρ' αὐτῆς μηδὲν κακὸν παθὼν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄκραν εὐεργετήθη. ἀποκρίνομαί σοι. Ἐτάσωμεν τίς ὁ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τοιαῦτα ἔσχατα προσέξας; τίς δι' ἴδιον κέρδος τὸ τῆς Μητρὸς ἀπηλλοτριώσεν ἀγνώμων τοῦ γάλακτος φανείς; τίς καὶ πρῶτον καὶ ἔσχατον ζημίας προὔξενησεν; Κριτὴν ποιῶ σε, ἵνα κρίνης εὐθέως διότι καὶ σεαυτῷ ταῦτα οἶδαςιν. Λοιπὸν μνήσθητι.

Ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸν περὶ εἰρήνης λόγον, ὅτι καὶ κομψότερος τυγχάνει οὗτος καὶ παρὰ σοὶ μέγιστος ἐφάνη. Ἀληθῆ φῆς, ὅτι ἐν σοὶ τί ἐστιν εἰρήνη ἀδελφον. Εἰ εἰρήνην ἐγίνωσκας ἂν, οὐκ ἂν τοιαῦτα ἐποίεις. Τίς τῶν προϋχόντων τὰς ἀκοὰς λόγοις ψευδέσιν ἐνέπλησε; τίς ὑπονοίας συνέρραψε, τίς κακίαν αἰωνίως ἐρύλαξεν; ἢ τίς σκηνώματα γῆς Μαδιὰμ κατ' ἐμοῦ ἀνήγειρεν; Ἀλλ' ἐγὼ οὐδενὸς τούτων εἰς μνήμην ἔχω κατὰ τὸ, οὐ μόνον ἐπτάκις καὶ τὰ ἐξῆς. Ἐπερωτᾷς εἰ οἶδα εἰρήνην τί ἐστιν; Εἶπω καὶ οὐ μὴ παρέλθω. Εἰρήνη ἐστιν ἔφεσις τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, ἀγάπη ἀκραινεστέρα, ἐξ ἧς ὥσπερ ἐκ πηγῆς ἀνα-

(α) Ἦτοι, ἄλλως, ἔχω τὸν κρίνοντα ὑμᾶς ἡλί (= Θεόν). Ἀπορον δὲ πῶς ὁ Μ. Π. ἀπορεῖ.

πέμπεται ἡ εἰρήνη κατὰ τὸν Βουλγαρίας περὶ Συνόδου. Σύμψονα ἀγαθὴ, χαρὰ ψυχῆς, γαλήνη νοῦς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀρετῶν γονιμότητι πηγὴ. Ποῦ τὰ τοιαῦτα; Ἐγὼ πάσχων ἡνεσχόμεν, ἵνα μὴ τὸ σκάνδαλον παρ' ἐμοῦ νομισθῇ καὶ θέατρον ποιήσω τὰς ἀκαθέκτους δρμάς. Ἀλλὰ σὺ οὐκ ἡδουλήθης συνιέναι. Αἰσχύνηται.

Προβάλλεις, ὅτι ἤμην σύμφωνος εἰς τὰ διαβούλια τοῦ Κυρίλλου, καὶ ὅτι ἔλαβον τὰς ἀμοιβὰς ἀποκρίνομαί σοι, ὅτι μόνος σου ἔκαμες τὴν κρίσιν εἰ καὶ μὴ θέλων καὶ ἀγνοῶν. Εἰ ἤμην σύμφωνος, οὐ ζημίας ἐλάμβανον. εἰ δὲ ἐναντιώτατος, ἄρα καὶ διὰ τοῦτο ἀπεβλήθην. Οἶδας, ὅτι οὐκ ἤμην; ὅσοι εἰς εὐνοίαν καὶ περιποίησιν τοῦ ἐσολάτξαν ἔξω εἰς τοῦ ὀνδᾶ τὴν σάλλαν καὶ ἔκαμην τὸ καπιτζιλάρ κεχαγιαλίκι. Οἶδας.

Προτείνεις τὰ τοῦ Σεραφεῖμ, ὅτι ὄντες ὅλοι κοινῶς σύμφωνοι, ἐγὼ μόνος ἀνεσκολόπισα τὴν συμφωνίαν ὅπου ἡμεῖς χαλινὸς τῶν ἀκαθέκτων ὁρμῶν τοῦ τυραννικωτάτου καὶ ὅτι ἐξ αἰτίας μου μετὰ ταῦτα ἠκολούθησαν αἱ τόσαι ζημίαι καὶ κακὰ. Ἀποκρίνομαί σοι. Ἠπόρησα εἰς τοιαῦτα κηπιώδη λόγια καὶ ἀπειλοῦμαι ἐπὶ τὸ ῥητὸν ἐπὶ κεῖν, ὅτι ἐστὶν ἀληθὲς τὸ, ποῦ καὶ ἐπὶ γρόνιόν μιν ἔστι οὐ φρονήσεως, γράφεις, ὅτι ὅλοι σύμφωνοι. Ἀρχιερεῖς καὶ Ἀρχόντες. Εἰ ὅλοι σύμφωνοι, τίς ἤμην ἐγὼ νᾶ ἀναιρέσω ὑπόθεσιν, ὅπου μὲ γράμματα καὶ συνθήκας ἐβεβαιώθη; καὶ νᾶ ἀναιρέσω ὑπόθεσιν ἀποβλέπουσαν εἰς καλὴν διεξγωγὴν τῆς Ἐκκλησίας; οὐκ εἰσι ταῦτα παιδαριώδη; οὐχ ἀρμόζει πρὸς ταῦτα τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους πρὸς Ξέρξην; Λήθη λήθη, ἀντὶ τοῦ βυθὸς βυθός, καὶ πώρωσις πώρωσις. Ἄν ἤμην τοιοῦτος ὅπου νᾶ ἀναιρέσω μόνος τὰ παρὰ τοῦ ὅλου πεποιημένα, ἄρα ἤμην δυνατὸς καὶ μέγας. καὶ εἰ δυνατὸς καὶ μέγας, ἄρα καὶ εἰς εὐνοίαν ἐκὼν ἀέκων ἐκείνου καὶ ἄλλως εἰ τοιαῦτα ἐπραττον, παρ' ἐκείνου ἐπιθυμητὸς ὡς ἐνεργῶν τὰ ἐκείνου καὶ οὕτως ἔδει με χάριτας λαβεῖν καὶ ὄχι καρπὸν πικρόν. Ὅρᾳς, ὅτι παιδαριώδη; Λέγω δέ σοι, ὅτι οὐκ ἐνηργήθη παρ' ἐμοῦ οὐδὲν ὡς ἐσχατωτέρου τῶν τότε ἐπισκόπων (α), ἀλλὰ παρὰ τῶν ὑπερεχόντων καθὼς τὸ γινώσκεις καὶ μόνος σου καλῶτατα, εἰ μὲν καὶ θέλεις νᾶ ὁμολογήσης τὴν ἀλήθειαν.

(α) Ἐν τῷ καιμένῳ Μ. Π. φέρεται «ἐπ'», διορθοῖ δ' οὗτος παρεντιθεὶς τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν (ἐμὲ), ἥτοι ἐπ' ἐμὲ.

Καὶ ὅσοι τότε μὲ ἐσυκοφάντησαν, ἔλαβον τὰ ἐπίχειρα τῆς ἀναιδεΐας των παρὰ τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, καθὼς δὲν λανθάνει πολλοὺς. πάντα ἐθελοκακοῦντες ἐποίησαντο, καθὼς καὶ ἐν τῇ καταδρομῇ ταύτῃ τινὲς ἔδωλον τοὺς ἑαυτῶν συγγενεῖς καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν προεστὸν καὶ ἔλεγον μεθ' ὅρκου, ὅτι ἐκινήθην κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ἔχω τελειωμένην τὴν Πατριαρχεῖαν, καὶ συμφέρει νὰ προλάβῃ ἡ Παναγιότης σου, ὅτι εἶναι χαμένη. καὶ οὕτως ἔπεισαν τὸν Προεστὸν νὰ δώσῃ γνώμην εἰς τὸ νὰ γραφθῇ τὸ κατ' ἐμοῦ μαχζάρι, πρὸς δὲ τοὺς ἁγίους Ἀρχιερεῖς καὶ συναδελφοὺς, ὅτι Πατριαρχεῖα ὀργανίζεται, καὶ εἶναι κυρίλλιτικαὶς δουλειαῖς, καὶ ἔπεμψας τὸν ἄνθρωπόν σου καὶ ἐκαλοῦσεν ἕνα ἕνα τῶν ἀδελφῶν νὰ πάρῃ καὶ τὴν βουλλάν του, καὶ ἀφοῦ ἤρχοντο, ἐπρότεινες, ὅτι εἶναι μαχζάρι πρὸς καλωσύνην τοῦ Πατριάρχου καὶ σύστασιν, καὶ οὕτως ἀπατώμενοι ἐβούλλωναν τὰ κατ' ἐμοῦ καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ἔκαμνες νεῦμα μὲ τὸν δάκτυλόν σου εἰς τὸ στόμα νὰ σιωποῦν. Τί τὰ τοιαῦτα; ἀναπολήσον παρακαλῶ. Οὐχὶ φθόνος; οὐχὶ προδοσία; τίς ἄλλος τῶν ἀδελφῶν τὰ τοιαῦτα ἔπραξε; πότε ἠκούσθησαν τοιαῦτα; πιστάτω, οὐτὰ ἀπὸ καταβολῆς, ὡς θελήματα τοῦ ἀπατεῦντος διαδόχου τὰ τοιαῦτα εἶπεν ἄπερ προέγραψεν, ὅτι καὶ διηγεῖσθαι ἄτοπον καὶ μεμνηθῆναι ἀτοπώτερον. Ἐν γὰρ τούτων ἀπάντων ἀτοπώτερον; Ἀπὸ τοιαῦτα λοιπὸν διδάσκει σε ὁ διδάσκαλος τῆς εἰρήνης ἀπέχειν, διδάσκει σε ἔτι μὴ προσάπτειν κατ' ἐμοῦ, ὅτι προξένησα ζημίας, ἀλλ' ὅτι ἐπροξένησας. Κρινόμενος μεταμελήθητι.

Φῆς ἔτι, ὅτι ἔχεις πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς τύπους, ὅπου εἰς μνήματα καὶ ὑπομνήματα ἐνετύπωσας, καὶ ὅτι μὴ γένοιτο νὰ μιμηθῇς τοιοῦτους ὀλεθρίους τύπους, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον πάσχεις νὰ τοὺς ἀπαλείψῃς, ὡς τῆς τοιαύτης καταστάσεως παραιτίους· ἀποκρίνομαί σοι. Εὐχαριστῶ διὰ τὸν λεοντικὸν οἶκτον, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ἄλωπεκῶδη· λέγω δέ σοι, ὅτι εἰς τὰ ὑπομνήματα εἶναι πασίδηλον ποῖοι τὰ τοιαῦτα ἔπραξαν· διὰ δὲ τὴν ἀμετοχὴν μου ἐπεξηγησάμην σοι ἀνωτέρω, διὰ τοῦτο ἡ βραχυλογία μου ἐνταῦθα ἔστω σοι ἀπόκρισις. Ἐπίγνωθι τὰ σαυτοῦ.

Ἔτι· ὅτι κατὰ χάριν συνεχώρησεν ἡ Μήτηρ ταύτην τὴν Ἐπαρχίαν εἰς ἐμέ. Εἰ εἰς ἐμὲ κατὰ χάριν, ἄρα καὶ εἰς σέ. Πῶς οὐ θεωρεῖς τὴν (α) δοκὸν τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ἔδωκαλον πρῶτον τὴν δοκὸν σου, εἴτα

(α) Ἐν τῷ τοῦ Μ. Π. κειμένῳ ἑλλείπει τὸ ἄρθρον, ὁρθῶς παρεντιθέμενον.